

7.2-BestPractices

7.2.1-DescribetwobestpracticessuccessfullyimplementedbytheInstitutionasperNAACformat provided in the Manual.

RASHTRAMATA INDIRA GANDHI ARTS, COMMERCE AND SCIENCE COLLEGE, JALNA

Academic Year 2020-21

Best Practices

- **THE VIDHYARTHI DATTAK YOJANA**

Title of Best Practices:

- **THE VIDHYARTHI DATTAK YOJANA**

Objectives of the Practices:

- No one should away from Education
- Helping Hand to Economically Demolished due to COVID 19
- Backwards should not suffer academically

The faculty provides timely help to students who face problem like poor academic performance, and family problems, under the guidance of staff members, carrier guidance cell. Academic and physical support has been given to the students. The college staff helps financially to the needy under **THE VIDHYARTHI DATTAK YOJANA**.

The aim of the institute is that education brings social justice; it has shown its real example during COVID 19. As the staff helps to the needy in every difficulty because we realized that the real education is to help the needy one.

As COVID pandemic has broken the back bone of every sector, so the students should not suffer who had lost their family members. The college had started **THE VIDHYARTHI DATTAK YOJANA** in the academic year 2020-21. The honorable president's aim is to educate the backward and sufferer; it has been really came into existence that most of the minorities are admitted in our college as the admission fees was nominal Rs 5/- only. The real backwards, minorities and rural students have got opportunity to admit in our college. This is pride for our college.

- **Problems Encountered and Resources Required:**

It was difficult to reach to the real needy and financially weak one;

The staff has been spread in the various social groups to understand the reality.

Rastrmata Indira Gandhi College, Jalna

Mentee Allotment sheet

Name Of Mentor:20

Jaiswal S.R.

Dept./Subject:

Sr. No.	Student Name	PRN	Gender	Correspondence Address	Contact No.	Category	Class
54	SALUNKE VASUDHA VISHWASH	2018015200226067	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919765770996	Open	B.A.T.Y
55	SALVE NILESH RAMESH	2014015200698302	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	918055620011	SC	B.A.T.Y
56	SARODE TEJAS ASHOKRAO	2017015200867286	Male	BHAVSAF GALLI JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919766676641	OBC	B.A.T.Y
57	SAYYED FAIZAN GAUS	2018015200226303	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	917038925356	Open	B.A.T.Y
58	SHAIKH ATIYA NAAZ SHAIKH	2018015200224397	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919175415303	Open	B.A.T.Y
59	SHAIKH SABA BEGUM FERROZ	2018015200224382	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919130916976	Open	B.A.T.Y
60	SHAIKH SANA FIRDOUS SHAIKH	2016015200752934	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203		Open	B.A.T.Y
61	SHAZIYA ANJUM RAJ MOHAMMAD	2018015200226052	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919975389797	Open	B.A.T.Y
62	SHEIKE ARCHANA DEVIDAS	2017015200865987	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919923668743	SC	B.A.T.Y
63	SHEWALE DIPAK AMBADAS	2018015200222344	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	917887752158	ST	B.A.T.Y
64	SHINDE RUTUJA RAJENDRA	2018015200225942	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919423189697	OBC	B.A.T.Y
65	SUNDARDE VARSHA HARSING	2018015200225354	Female	RAJEWADI JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	918806146673	VJ/DI(A)	B.A.T.Y
66	SUTAR DHIRAJ SANTOSH	2016015200993844	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919075551093	SC	B.A.T.Y
67	TAYDE VARSHA BHAGWANRAO	2016015200752087	Female	BHOIPURA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919656420849	OBC	B.A.T.Y
68	THAKARE DATTATREY KAKASAHEB	2017015200864342	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	918390518645	ST	B.A.T.Y
69	UKANDE AKASH UDDHAV	2017015200866387	Male	AT POST BHATEPURI JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919075725802	SC	B.A.T.Y
70	WAGH AMAR SHRIRAM	2018015200223676	Male	GONDEGAON JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919096027437	NT-3 (NT-D)	B.A.T.Y
71	WAGH ARJUN DEVRAO	2018015200225114	Male	GONDEGAON JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919834001079	OBC	B.A.T.Y

Chairman Cr-II

Rashtramat Indira Gandhi
Arts, Commerce & Science
College Jalna - 431203 (M.S.)

Principal
PRINCIPAL

Rastrmata Indira Gandhi College, Jalna

Mentee Allotment sheet

Name Of Mentor:22

Academic Year : 2020-2021

Dr.Chavan S.T.

Dept./Subjet:

Sr. No.	Student Name	PRN	Gender	Correspondence Address	Contact No.	Category	Class
10	INGLE SHREYA MOHAN	2020015200190873	Female	Nearmadina Hotel Vegetable Market Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919175604444	OBC	B.Sc.F.Y
11	JADHAV NIKITA BABANRAO	2020015200079216	Female	Dhawalshewar Nagar Jalna Bhokardanroad Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919764180658	Open	B.Sc.F.Y
12	JADHAV ROHINI RAVINDRA	2020015200013961	Female	137 Priyadarshini Colony Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919284731696	Open	B.Sc.F.Y
13	JADHAV SUNIL MADHUKAR	2020015200852824	Male	Manegaon Tanda No 2 Khalsa Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	918208119250	VJ/DI(A)	B.Sc.F.Y
14	JAGTAP AARTI SANTOSH	2020015200083992	Female	At Post Ghotan Ghotan Jalna Badnapur Jalna Maharashtra India - 431203	919158873939	Open	B.Sc.F.Y
15	JOGDAND PARMESHWAR GANESH	2020015200211032	Male	Gawali Pokhari Gawali Pokhari Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919665355089	SC	B.Sc.F.Y
16	KALE PRAJAKTA SATISH	2020015200083334	Female	Old Midc Jalna Jalna Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	918830705469	Open	B.Sc.F.Y
17	KAREGAONKAR RUSHIKESH	2020015200085766	Male	Chatali Putali Putali Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919049794048	OBC	B.Sc.F.Y
18	KATHORE NIKITA RANGNATH	2020015200165071	Female	C/O Nikita Umesh Jagtap Ghotan Post Kajala Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	917020253028	OBC	B.Sc.F.Y
19	KAVANDE ANURADHA PANDIT	2020015200122566	Female	Rajur (Ganpati) Rajur Rajur Bhokardan Jalna Maharashtra India - 431203	918767717274	NT-3 (NT-D)	B.Sc.F.Y
20	KAVANDE SHRIKANT KAILAS	2020015200651931	Male	At Gawali Pokhari Ta Dist-Jalna Jalna Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	917558521125	NT-3 (NT-D)	B.Sc.F.Y
21	KAVANDE VAISHNAVI SURESH	2020015200252021	Female	Gawali Pokhari Jalna Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919421648983	NT-3 (NT-D)	B.Sc.F.Y
22	KHADE SHITAL VITTHAL	2019015200785246	Female	SARGAVHAN SARGAVHAN Dhansavangi Jalna Maharashtra India - 431203	919284833412	Open	B.Sc.F.Y
23	KHANAAFRIDI SANIYA	2020015200351115	Female	Dayaregalli Sindkhed Raja Sindkhed Raja Sindkhed Raja Buldhana Maharashtra India - 431203	918010053392	Open	B.Sc.F.Y
24	KHANDEBHARAD SHRADDHA	2020015200269843	Female	Shivnagar Near Datta Mandir Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919403448163	Open	B.Sc.F.Y
25	KHARAT BALIRAM VITTHAL	2020015200295604	Male	Madha Colony Mantha Naka Jalna Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	918459754675	SEBC	B.Sc.F.Y
26	KHOT CHAITANYA KRUSHNARAO	2020015200295593	Male	Kachari Road Near Shani Mandir Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	918605023612	Open	B.Sc.F.Y
27	KHURMUTE SNEHA NARAYAN	2020015200479631	Female	Yaswant Nagar Jalna Jalna Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919422219576	NT-3 (NT-D)	B.Sc.F.Y

Chairman Cr-I-II

Principal

PRINCIPAL

Rashtrmatra Indira Gandhi
Arts, Commerce & Science
College Jalna - 431203 (M.S.)

Rastrmata Indira Gandhi College, Jalna

Mentee Allotment sheet

Name Of Mentor: 16

Academic Year : 2020-2021

Gadekar V.R.

Dept./Subject:

Sr. No.	Student Name	PRN	Gender	Correspondence Address	Contact No.	Category	Class
92	SHINDE ARJUN MURLIDHAR	2019015200784734	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	917558508802	Open	B.A.S.Y
93	SHINGARE SWARNIL LAXMAN	2019015200785954	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919309885536	Open	B.A.S.Y
94	SONTAKKE MINAL ANIL	2019015200784997	Female	AURANGABAD AURANGABAD Aurangabad India - 431203	919552468838	SC	B.A.S.Y
95	SURYANARAYAN NISHIGANDHA	2019015200785374	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919561875911	SC	B.A.S.Y
96	SUTAR PRADNYA YELBA	2018015200225296	Female	AAMAD NAGAR JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919890399245	SC	B.A.S.Y
97	SWAMI MAYURI ARUN	2018015200224076	Female	YAGESHWARI NAGAR JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	917083041142	Open	B.A.S.Y
98	SYED RAHILA BEGUM SYED RAFIQUE	2019015200785157	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919766211380	Open	B.A.S.Y
99	THAKARE DULBA MADHAV	2019015200783835	Male	THAKARWADI THAKARWADI Hadgaon Nanded Maharashtra India - 431203	917218275108	ST	B.A.S.Y
100	TUPE PRADEEP RAJU	2019015200785382	Male	BAVANEPANGARI BAVANEPANGARI Badnapur Jalna Maharashtra India - 431203	917447852249	SC	B.A.S.Y
101	UGHADE KETAN DIPAK	2019015200784525	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919689060789	SC	B.A.S.Y
102	UPASE SATISH TEJRAO	2019015200784661	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	90216 67610	Open	B.A.S.Y
103	WAGH KISHOR NIVRUTTI	2018015200225056	Male	GONDEGAON JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	917745050286	NT-3 (NT-D)	B.A.S.Y
104	WAGH PUJA BALIRAM	2017015200864551	Female	MANEPURI JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919579939725	NT-3 (NT-D)	B.A.S.Y
105	WAGH VAIBHAV BABAN	2019015200784556	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919309903143	NT-3 (NT-D)	B.A.S.Y
106	WAGH VITTHAL BHANUDAS	2019015200784637	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919021667610	ST	B.A.S.Y
107	WAGHMARE ROHIT RAMCHANDRA	2019015200785037	Male	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	917558729108	OBC	B.A.S.Y
108	WAHULKAR MADHURI DADARAO	2017015200864825	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919689146012	SC	B.A.S.Y
109	WATHORE SAMIKSHA SUSHIL	2019015200783746	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919850192186	SC	B.A.S.Y
110	YADAV SHRADDHA GIRIJASHANKAR	2019015200783696	Female	JALNA JALNA Jalna Jalna Maharashtra India - 431203	919890486920	OBC	B.A.S.Y

Chairman Cri-II

Principal

PRINCIPAL

Rastrmata Indira Gandhi
Arts, Commerce & Science
College Jalna

**RASHTRAMATA INDIRA GANDHI ARTS, COMMERCE AND SCIENCE
COLLEGE, JALNA**

**Academic Year 2020-21
Best Practices
ONLINE WEBINAR 2020**

Title of Best Practices : National / International level online Webinar 2020

Subject : Activities during COVID 19 – Pandemic

On the evening of 24 March 2020 the government of India under Prime Minister Mr. Narendra Modi ordered the nation wise lockdown for 21 days and then onwards everything was closed this periods, the people realized the value of life and free movement. People realized their lives as most valuable property. There was a students change in all fields like education, business, society etc. Schools and colleges are completely closed, exams were cancelled students were ant us and disturbed about their future prospects, because of lockdown.

Corona pandemic effects everyone on society. Mostly education field is effected strongly. Because of lockdown school and college are closed. By the guidance on government classes is started on online mode, according the solution are institute plane to organized online webinar of various subject. The mum objectives of webinar of bellow.

Objectives of the Practices:

1. To create a filling of concern in the time of students about social affairs.
2. The channelize students talent.
3. To create an awareness about COVID – 19
4. To improve students skill of observation society.

Difficulties and Challenges :

When it was decided to organize this even related to COVID 19 situations, there was a big challenge how to reach to the students fraternity. We send invitation link. Teacher and students receive a good response for students.

Recourses Needed :

Digital gadgets like smart phones, what's app, email, internet are used to make this events successful.

Organizer :

This events was conducted under the guidance of our Principle, and chief organizer HOD.

Key Indicator :

Rashtramata Indira Gandhi College Jalna has recognized its privileged position on the society. With a greater sense of awareness, we embark on COVID 19 awareness program which we constantly continued for more than one and a half year and created awareness about the disease and its facility.

During the COVID 19 pandemic, almost everybody got affected by its spiral grip and the human like has come to a stand still due to continuous lockdown our institution could not remain to be a spectaf or hence we started a series of COVID 19. Awareness programs and served to common people in the region.

COVID 19 AWARENESS PROGRAM

1. Online research 1 – Feasibility of online examinations in the shadow of COVID 19 A study.
2. Online research 2 – Impact of COVID 19 lockdown period on academics. A students perspective.

Rashtramata Indira Gandhi College Jalna

Political Science

National Webinar Organized by Department of Political Science.

"Indian Foreign Policy : Emerging Challenges & the Road Ahead"

Webinar Date 02-07-2020   Time : 11.00 AM

Resource Persons

1. Prof. Dr. Ravindra Bhanage
Prof. and Head Dept. of Political Science Shivaji University, Kolhapur.
2. Prof. Dr. Navnath Aghav
Prof. and Head Depat of Political Science S.B. Colleges of Arts and
Commarce, Aurangabad.
Chairman BOS Political Science.
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University Aurangabad

Organising Committee

- Principal Dr. Sunanda Tidke
1. Prof. Sachin Jaiswal - Coordinator
Dept. of Political Science
  2. Prof. Dr. Pramod Chavan
HOD Public Administration
  3. Prof Dr. Vijay Kendhale
HOD Geography
  4. Prof Shaji Sahdevan
HOD Economics
  5. Prof Dr. Navnath Shinde
HOD Sociology
  6. Prof Dr. Savita Mundhe
HOD History

अहवाल

सद्यपरिस्थितीत संपुर्ण भारत देशातच नव्हे तर संपुर्ण विश्वात कोवीड १९ या महामारीमुळे थैमान घातलेले आहे. संपुर्ण विश्व जणुकाही बंदीशाळा झालेले दिसून येते. दि. २२ मार्च २०२० ला कोवीड १९ या जागतिक महामारीमुळे संपुर्ण देशात व महाराष्ट्रात लॉकडाऊन लागू केले. त्यामुळे शासनाच्या निर्देशानुसार घरी राहून या कालावधीत सर्वांनी Work From Home नुसार शैक्षणिक कार्य केले.

वर्तमान परिस्थितीत सर्वाधिक चर्चितल्या जाणाऱ्या दोन घटना म्हणजे कोविड महामारी व भारत-चीन या दोन देशातील परराष्ट्र संबंध होय. चीनने भारताच्या काश्मिर सिमेवर एकाएकी अतिक्रमन करून भारताचे कित्येक जवान मारले. भारतानेही चिनला प्रत्युत्तर दिले व चीनच्या अनेक सैनिकांना यमसदनी पाठवले. अशा या कठिण प्रसंगी या ज्वलंत विषयावर चर्चितचर्चण करण्यासाठी, या समस्येचे नेमके स्वरूप तज्ञांद्वारे जाणून घेण्यासाठी व राज्यशास्त्रातील विचारवंताना, शिक्षकांना व संशोधक विद्यार्थ्यांना एक व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्यासाठी महाविद्यालयातर्फे एका Online National Level Webinar (राष्ट्रीय परिसंवाद) चे आयोजन दि. ०२/०७/२०२० रोजी सकाळी ११.०० वा. करण्यात आले होते.

"Indian Foreign Policy : Emerging Challenges The Road Ahead"

“भारताचे परराष्ट्र धोरण : उदयोन्मुख आव्हाने व त्यावरील उपाय” या विषयावरील National Webinar च्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. सुनंदा तिडके होत्या.

Resource Person म्हणून

प्रा.डॉ. रविंद्र भणगे

Prof. and Head Dept. of Political Science Shivaji University, Kolhapur.

प्रा.डॉ. नवनाथ आघाव

Prof. and Head Dept. of Political Science S.B. College of Arts and Commerce, Aurangabad.

Chairman - BOS Political Science.

Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University Aurangabad.

हे होते. आपल्या मार्गदर्शनात प्रा. डॉ. नवनाथ आघाव सर यांनी भारत-चीन संबंधांचा अगदी प्राचिन कालखंडापासून आढावा घेतला. पंडित जवाहरलाल नेहरूंनी चिनसोबत पंचशील करार केला होता. वर्तमान काळातही दोन्ही देशांनी पंचशील कराराचे तंतोतंत पालन केल्यास दोन्ही देशात शांतता कायम राहील असे त्यांचे मत होते. त्याचबरोबर भारताने चीनसोबत आर्थिक विकासात मैत्रीयुक्त स्पर्धा करण्याची गरजही त्यांनी सांगितली.

प्रा.डॉ. रविंद्र भणगे यांनी भारत-चीन संबंधांबरोबरच भारताचे आपल्या शेजारी राष्ट्रांसोबतचे असणारे संबंध, आसियान राष्ट्रांसोबतचे असणारे संबंध व महासत्तता राष्ट्रांसोबतचे असणारे संबंध यांचा आढावा आपल्या मार्गदर्शनात घेतला. त्यांच्यामते भारताने केवळ विशिष्ट राष्ट्रांसोबतच लक्ष केंद्रीत न करता आपल्या शेजारी राष्ट्रांसोबत संबंध वृद्धिंगत करण्याची आवश्यकता सांगितली.

अध्यक्षीय समारोप प्राचार्या डॉ. सुनंदा तिडके यांनी केला. आपल्या मनोगतात त्यांनी भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे नेहरूवादी स्वरूप प्रतीपादीत केले. पंडित जवाहरलाल नेहरूचे आदर्शवादी धोरण, पंचशील करार, वसुधैव कुटुंबकम तत्त्व इ. ऐतिहासिक धोरणांची वर्तमान काळात असणारी गरज त्यांनी विषद केली.

या वेबिनारचे संयोजक प्रा. सचिन जयस्वाल (राज्यशास्त्र विभाग) हे होते. प्रा.सचिन जयस्वाल यांनी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक केले. त्यांनी आपल्या प्रास्ताविकपर भाषणात या वेबिनारच्या आयोजनामागील भूमिका स्पष्ट केली. कोविड महामारीमुळे या विषयावर प्रत्यक्ष व्यासपीठावर चर्चासत्र आयोजित करता आले नाही त्यामुळे ऑनलाईन व्यासपीठावर वेबिनार घेतल्याचे त्यांनी सांगितले. या Online National Webinar ला

संपुर्ण देशभरातून भरघोस प्रतिसाद मिळाला. महाराष्ट्रासोबतच राजस्थान, गोवा, जम्मू-काश्मिर, आंध्रप्रदेश, पाँडिचेरी, अरुणाचल प्रदेश, गुजरात, केरल, कर्नाटक, इ. घटकराज्यातून एकूण ३७८ इतके संशोधक विद्यार्थी. प्राध्यापक या Online National Webinar ला Zoom या ॲपवर उपस्थित होते. या वेबीनारचे सुत्रसंचालन प्रा. सचिन जयस्वाल यांनी तर आभार प्रदर्शन प्रा. सोमीनाथ खाडे यांनी केले. या वेबिनारच्या यशस्वीतेसाठी एक Organasing Committee स्थापन केली होती. यात प्रा. सचिन जयस्वाल (समन्वयक), प्रा. डॉ. प्रमोद चव्हाण, प्रा.डॉ. विजय केंदळे, प्रा. षाजी सहदेवन, प्रा.डॉ. नवनाथ शिंदे, प्रा. डॉ. सविता मुंडे यांचा सहभाग होता.

531-

प्रा.सचिन जयस्वाल
राज्यशास्त्र विभाग

Principal

डॉ. सुनंदा लिडके
Rasthambhaji Institute of Gandhi Arts
Science & Commerce College, Jalna.

राष्ट्रमाता इंदिरा गांधी महाविद्यालय जालना राज्यशास्त्र विभाग

B.S.P.Mandal, Georai's
**RASHTRAMATA INDIRA GANDHI
ARTS, COMMERCE & SCIENCE COLLEGE**
Jalna- 431213 (M.S.)

Affiliated to
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad

Hon'ble Dr. Narayanrao Mundhe
EX.MLA MS & President

National Webinar organized by Department of Political Science

**"Indian Foreign Policy : Emerging Challenges
& The Road Ahead"**

Resource Persons

Prof. Dr. Ravindra Bhanage
Head Dept. of Political Science
Shivaji University, Kolhapur

Prof. Dr. Navnath Aghav
Head Dept. of Political Science
S.B.College of Arts and Commerce, Aurangabad
Chairman BOS Political Science
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University Aurangabad

Organising Committee

Coordinator

Prof. Sachin Jaiswal
Dept. of Political Science

Dr. Sunanda Tidke
Principal

Dr. Chavan P. T.
HOD Pub. Adm.

Dr. V. N. Kendle
HOD Geography

Prof. Shaji Sahdevan
HOD Economics

Dr. Shinde N.S.
HOD Sociology

Dr. S. G. Mundhe
HOD History

Registration Link : https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeWGyKXAGAty6CA5_inlpgyDejPpZ5EHdJIKURDswYsUFA/viewform?usp=sf_link

ZOOM Link : <https://us04web.zoom.us/j/78977903459?pwd=OU5OUjZma1MxWlJYM2lkWDNtVFUzZz09>

Webinar Time : 02/07/2020 Time : 11 am
Free Registration Free Registration

National Webinar दि. 02-07-2020

कार्यक्रम पत्रिका.

राष्ट्रमाता इंदिरा गांधी महाविद्यालय जालना

14वां मंगळी वेबिनार च्या अध्यक्ष प्राचार्या डॉ. सुनंदा तिडके यांचे स्वागत करताना प्रा. सचिन जयस्वाल दि. 02-07-2020

14वां मंगळी वेबिनार चे संयोजक प्रा. सचिन जयस्वाल यांचे स्वागत करताना प्रा. सचिन जयस्वाल दि. 02-07-2020

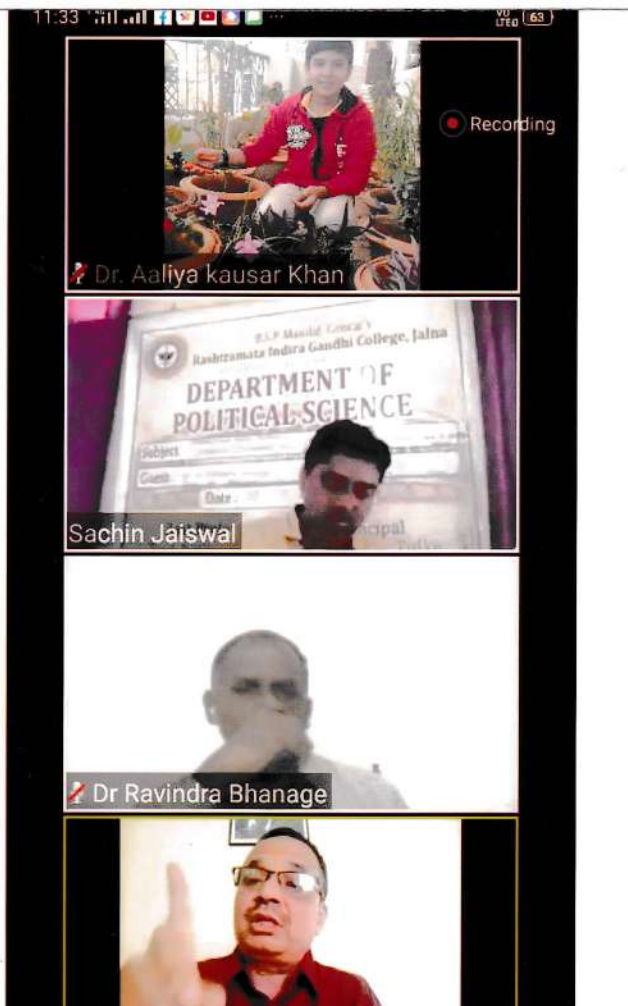
રાષ્ટ્રમાતા ઇન્દિરા ગાંધી સદાવિદ્યાલય જાલના

National Webinar સારી ઉપચિત માન્યવર.

National
Webinar મધ્યે
Online સંદર્ભગી
પાઠ્યાપક વ
સંશોધક વિદ્યાર્થી
રાહુન સંખ્યા

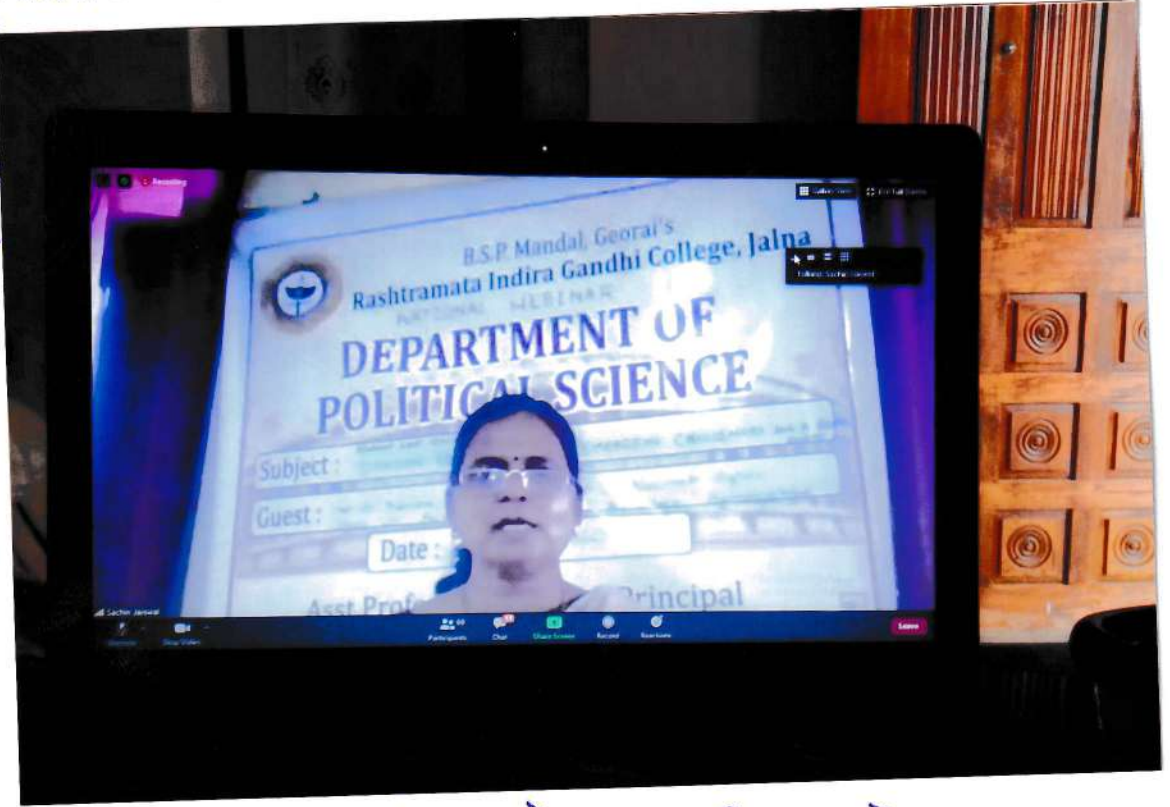
૩૧૩

राष्ट्रमता इंदिरा गांधी महाविद्यालय जालना

National Webinar

02-07-2020

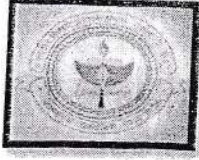

National Webinar मध्ये अल्पक्षीय मनोगत व्यक्त करताना
महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. सुनंदा निळे.

Resource Person प्रा. डॉ. जयनाथ आघाव आपले

Bhagwan Shikshan Prasarak Mandal Georai
**Rashtramata Indira Gandhi Arts,
Commerce & Science College, Old Jalna.**

Principal
Dr. S.V. Tidke

e-mail
rmigjalna@gmail.com

President
Dr. Narayanrao Mundhe

Ref. RMIG/Jalna/2020/

Date:-01/07/2020

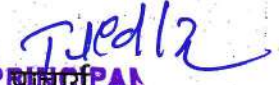
प्रति,
प्रा.डॉ.रविंद्र भणगे,
प्राध्यापक व विभाग प्रमुख राज्यशास्त्र विभाग,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

विषय : National Webinar साठी Resource Person म्हणुन उपस्थित राहणे
बाबत.

महोदय,

उपरोक्त विषयी विनंती करण्यात येते की, आमच्या महाविद्यालयात राज्यशास्त्र
विभागातर्फे "Indian Foreign Policy : Emerging challenges & The Road
Ahead" या विषयावर दि.02/07/2020 रोजी सकाळी ११:०० वा National
Webinar चे आयोजन ZOOM या ऑनलाईन व्यासपीठाव्दारे केले आहे.

तरी आपण या वेबीनारसाठी Resource Person म्हणुन उपस्थित राहून आम्हास
मार्गदर्शन करावे ही नम्र विनंती.

PRINCIPAL
Rashtramata Indira Gandhi Arts
Science & Commerce College, Jalna.

Bhagwan Shikshan Prasarak Mandal Georai
**Rashtramata Indira Gandhi Arts,
Commerce & Science College, Old Jalna.**

Principal
Dr. S.V. Tidke

e-mail
rmigjalna@gmail.com

President
Dr. Narayanrao Mundhe

Ref. RMIG /Jalna/2020/

Date:- 02/07/2020

आभार पत्र

प्रति,
प्रा.डॉ. रविंद्र भणगे,
प्राध्यापक व विभाग प्रमुख राज्यशास्त्र विभाग,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

महोदय,

आपण आमच्या महाविद्यालयातील राज्यशास्त्र विभागातर्फे आयोजित केलेल्या "Indian Foreign Policy : Emerging challenges & The Road Ahead" या विषयावरील National Webinar मध्ये दि. 02/07/2020 रोजी सकाळी ११:०० ते ०३:०० या वेळेत पुर्णवेळ उपस्थित राहून Resource Person आम्हास मार्गदर्शन केले. त्याबद्दल महाविद्यालया तर्फे आम्ही आपले आभारी आहोत.

PRINCIPAL

डॉ. सुनंदा तिडके
Rashtramata Indira Gandhi Arts
Science & Commerce College, Jalna.

Bhagwan Shikshan Prasarak Mandal Georai
**Rashtramata Indira Gandhi Arts,
Commerce & Science College, Old Jalna.**

Principal
Dr. S.V. Tidke

e-mail
rmigjalna@gmail.com

President
Dr. Narayanrao Mundhe

Ref. RMIG /Jalna/2020/

Date:- 01/07/2020

प्रति,
प्रा.डॉ.नवनाथ आघाव,
प्राध्यापक व विभाग प्रमुख राज्यशास्त्र विभाग,
एस.बी. कला व वाणिज्य महाविद्यालय,
औरंगाबाद.

विषय : National Webinar साठी Resource Person म्हणुन उपस्थित राहणे
बाबत.

महोदय,

उपरोक्त विषयी विनंती करण्यात येते की, आमच्या महाविद्यालयात राज्यशास्त्र
विभागातर्फे "Indian Foreign Policy : Emerging challenges & The Road
Ahead" या विषयावर दि.02/07/2020 रोजी सकाळी ११:०० वा National
Webinar चे आयोजन ZOOM या ऑनलाईन व्यासपीठाद्वारे केले आहे.

तरी आपण या वेबीनारसाठी Resource Person म्हणुन उपस्थित राहून आम्हास
मार्गदर्शन करावे ही नम्र विनंती.

PRINCIPAL
Rashtramata Indira Gandhi Arts
Science & Commerce College, Jalna.

Bhagwan Shikshan Prasarak Mandal Georai
**Rashtramata Indira Gandhi Arts,
Commerce & Science College, Old Jalna.**

Principal
Dr. S.V. Tidke

e-mail
rmigjalna@gmail.com

President
Dr. Narayanrao Mundhe

Ref. RMIG /Jalna/2020/

Date:- 02/07/2020

आभार पत्र

प्रति,
प्रा.डॉ. नवनाथ आघाव,
प्राध्यापक व विभाग प्रमुख राज्यशास्त्र विभाग,
एस.बी. कला व वाणिज्य महाविद्यालय,
औरंगाबाद.

महोदय,

आपण आमच्या महाविद्यालयातील राज्यशास्त्र विभागातर्फे आयोजित केलेल्या
"Indian Foreign Policy : Emerging challenges & The Road Ahead" या
विषयावरील National Webinar मध्ये दि. 02/07/2020 रोजी सकाळी ११:०० ते
०३:०० या वेळेत पुर्णवेळ उपस्थित राहून Resource Person आम्हास मार्गदर्शन केले.
त्याबद्दल महाविद्यालया तर्फे आम्ही आपले आभारी आहोत.

प्राचार्य
PRINCIPAL
डॉ. सुनंदा तिडके
Rashtramata Indira Gandhi Arts
Science & Commerce College, Jalna.

राष्ट्रमाता इंदिरा गांधी महाविद्यालय, जालना

इतिहास विभाग

अहवाल - एक दिवशीय राष्ट्रीय वेबिनार

2020-21

राष्ट्रमाता इंदिरा गांधी महाविद्यालय, जालना येथील इतिहास विभाग व आयकवेक (IQAC) सेल यांच्या संयुक्त विद्यमाने एक दिवशी राष्ट्रीय वेबिनारचे आयोजन दिनांक 22/ 09/ 2020 रोजी करण्यात आले होते. या वेबिनारचा विषय "हैदराबाद मुक्तिसंग्राम आणि मराठवाडा" हा होता. सदर वेबिनारसाठी पहिल्या सत्रामध्ये साधन व्यक्ती मार्गदर्शक म्हणून प्रोफेसर डॉ. अनिल कठारे, इतिहास विभाग, सिनेट सदस्य, स्वामी रामानंद तीर्थ विद्यापीठ, नांदेड येथील होते. तर अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाच्या प्राचार्या डॉ. सुनंदा तिडके या होत्या. डॉ. अनिल कठारे यांनी "हैदराबाद मुक्तिसंग्राम आणि मराठवाडा" या विषयावर मार्गदर्शन केले. या विषयावर मार्गदर्शन करताना म्हणाले की, जसे आज नैसर्गिक आपत्ती कोविड- नाईटीच्या प्रादुर्भावाने मानवाला हैराण करून सोडले आहे. सर्व जनजीवन विस्कळीत करून टाकले आहे. जणू मानवाचे जीवन बंदिस्त करून टाकले आहे. त्याचा सामना प्रत्येक जण एकमेकाला मदत करून करत आहेत. त्याचप्रमाणे हैदराबाद मुक्तिसंग्राम आणि मराठवाडा रझाकाराच्या अत्याचाराच्या रूपाने समाजातील प्रत्येकाचे जीवन बंदिस्त करून टाकले होते. याचे कारण म्हणजे 15 ऑगस्ट 1947 रोजी भारत स्वतंत्र झाला, पण त्यावेळी संपूर्ण देश विविध संस्थांनामध्ये विखुरलेला होता. त्याचा भाग हैदराबाद संस्थान, जम्मू आणि काश्मीर आणि जुनागड संस्थान, हे तीन संस्थाने स्वतंत्र भारतात सामील झाले नव्हते. त्या काळात मराठवाडा हैदराबाद संस्थानांचा भाग होता आणि मराठवाड्यातल्या जनतेला स्वातंत्र्य मिळवण्यासाठी हैदराबादच्या निजाम विरोधात दीर्घ लढा द्यावा लागला. तसेच अनेकांना या मानवनिर्मित लढ्यात जीवाचे बलिदान द्यावे लागले. निजामाचा सेनापती कासिम रझवी याने तर रझाकार संघटनेच्या

माध्यमातून जनतेवर अनन्वित अत्याचार सुरू केले होते. निजाम सरकारचे अत्याचार एवढे अमानवी होते की शेवटी निजाम सरकारच्या विरोधात तत्कालीन गृहमंत्री सरदार वल्लभभाई पटेल यांनी पोलीस ॲक्शनची घोषणा केली. कासिम रझविला अटक झाली, निझामाने हार मानली. हैदराबाद संस्थानात तिरंगा फडकवला व 17 सप्टेंबर 1948 रोजी मराठवाडा भारताचा एक भाग बनला. थोडक्यात मानवनिर्मित असलेल्या या लढ्याला लोकलढ्याचे स्वरूप आले व तो यशस्वी झाला. म्हणून आज आपल्या महाराष्ट्रावर कोविडरूपी जी आपत्ती आलेली आहे तिचा सर्वांनी कोविड-19चे नियम पाळून नायनाट करूया असे मत शेवटी प्रोफेसर कटारे यांनी व्यक्त केले.

दुसऱ्या सत्रातील मार्गदर्शक म्हणून प्रोफेसर सदाशिव दंडे, इतिहास विभाग प्रमुख, महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालय, लातूर हे होते. त्यांनी हैदराबाद मुक्तिसंग्रामात मराठवाड्यातील स्त्रियांनी खूप मोलाची कामगिरी बजावली आहे असे आपले मत व्यक्त केले. आपले घर-कुटुंब सांभाळून स्वातंत्र्य सैनिकांना, भूमिगतांना मदत करत असत, वेळप्रसंगी त्यांची दोन हात रझाकरांशी करण्याची तयारीही त्या ठेवत असत. खरे पाहता यात स्त्रिया, लहान मुलं खूप भरडली गेली. रजाकरांनी स्त्रियांना, लहान मुलांना सोडले नाही त्यामुळे समाजाचा एक महत्त्वाचा भाग असलेला वर्ग म्हणजे स्त्री यांना मोठ्या हाल-अपेस्टा सहन कराव्या लागल्या. तसेच आजच्या कोविड-19 च्या काळातही समाजव्यवस्था विस्कळीत झालेली आहे. यात स्त्रियांना खूप मोठा सामना करावा लागत आहे, कुटुंबच्या कुटुंबे उद्ध्वस्त होत आहेत, तसेच चित्र रझाकाराच्या या अनन्वित आत्त्याचाराने थैमान घातलेले होते म्हणून स्त्रिया या लढ्यात खूप मोठ्या प्रमाणात सहभागी झालेल्या होत्या. आज हैदराबाद मुक्तिसंग्रामाची आजच्या पिढीला म्हणावी तितकीशी माहिती नाही याची खंत वाटते हे आत्मचिंतन करण्याची गरज आहे, असे मत त्यांनी व्यक्त केले.

वेबिनारच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाच्या प्राचार्य डॉ. सुनंदा तिडके या होत्या. अध्यक्षीय समारोप करताना त्या म्हणाल्या, एवढे जीवावर खेळून आपल्या पूर्वजाने आपल्याला स्वातंत्र्य मिळवून दिले आहे, त्याची जपणूक करणे हे आपले कर्तव्य आहे. या वेबिनारचे आयोजन इतिहास विभाग व सहकारी प्राध्यापक यांनी केले. विभाग प्रमुख

डॉ. सविता मुंडे यांनी सुरुवातीलाच विषयाची निवड, आणि त्याचे महत्त्व सांगून प्रमुख वक्त्यांचा परिचय करून दिला. तर प्राध्यापक रामनाथ पालवे यांनी मान्यवरांचे, महाविद्यालयाचे, आणि उपस्थितांचे आभार मानले. आम्हाला तांत्रिक मदत करणारे प्रा. कंठाळे यांचेही विशेष आभार मानले. सदर वेबिनारमध्ये जवळजवळ 580 प्राध्यापकांनी, आणि विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवलेला होता. आयोजक समितीत डॉ. सविता मुंडे, प्रा. पालवे रामनाथ हे होते.

डॉ. सविता मुंडे

प्रा. रामनाथ पालवे

प्राचार्य सुनंदा तिडके

PRINCIPAL
Rashtramata Indira Gandhi
Arts, Commerce & Science,
College Jalna - 431203 (M.S.)